

ע"פ 7555/14 - פלוני נגד מדינת ישראל

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליימ
ע"פ 7555/14

לפני:

כבוד השופט ס' ג'ובראן
כבוד השופט י' דנציגר
כבוד השופט א' שהם

המערער:

פלוני

נ ג ד

המשיבה:

מדינת ישראל

ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי לנוער
בירושלים בתיק פ 011269-05-14 שניתן ביום
20.10.2014 על ידי כבוד השופט א' פרקש

תאריך הישיבה:

ט"ו באייר התשע"ה (4.5.2015)

בשם המערער:

עו"ד מחמוד מוחמד
עו"ד לינור בן אוליאל
גב' שלומית מרדר

בשם המשיבה:

בשם שירות המבחן לנוער:

פסק-דין

*

השופט ס' ג'ובראן:

1. לפנינו ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים (סגן הנשיא א' פרקש) בת"פ 11269-05-14 מיום 20.10.2014, במסגרתו הושת על המערער עונש של תשעה חודשי מאסר לריצוי בפועל וחמישה חודשי מאסר על תנאי, שלא יעבור במשך שלוש שנים מיום שחרורו על העבירה בה הורשע, או כל עבירת אלימות או נשק מסוג פשע.

רקע והליכים קודמים

2. על יסוד הודאת המערער בעובדות כתב אישום מתוקן, קבע בית המשפט המחוזי ביום 6.7.2014 כי הוא ביצע עבירה של ניסיון הצתה, לפי סעיף 448(א) בצירוף סעיף 25 לחוק העונשין, התשל"ז-1977. נוכח היות המערער קטין, קבע בית המשפט כי שירות המבחן יכין תסקיר בעניינו. לאחר שהוגש התסקיר, הורשע המערער בהסכמתו ועל יסוד הודאתו במסגרת הסדר טיעון בעובדות כתב האישום המתוקן.
3. על פי עובדות כתב האישום המתוקן, ביום 21.4.2014 פגש המערער את יוסף עביד (להלן: יוסף), אשר החזיק שקית ובתוכה בקבוק תבערה. יוסף הראה למערער את תוכן השקית והמערער ביקש לקבל לידי את הבקבוק. תחילה יוסף סירב, אך לאחר בקשה נוספת הוא מסר למערער את הבקבוק. המערער הדליק את הבקבוק ויידה אותו לעבר בסיס צה"ל, וזאת במטרה לפגוע בו.
4. בגזר הדין התייחס בית המשפט המחוזי לתסקיר שירות המבחן שנערך בעניין המערער, לפיו, מדובר בקטין יליד שנת 1999, והוא בן למשפחה בת 7 ילדים. הוריו אינם עובדים בשל בעיות בריאותיות, והוא פרש מהלימודים על מנת לעבוד ולעזור בפרנסת הבית. שירות המבחן התרשם מפער בולט בין הדיווחים החיוביים על המערער מסביבתו וההתרשמות ממשפחה מתפקדת לבין חומרת העבירה המיוחסת לו. צוין כי מדובר בעבירה ראשונה ויחידה, עליה נוטל המערער אחריות מלאה. על כן, שירות המבחן המליץ להרשיע את המערער ולהטיל עליו מאסר על תנאי וצו שירות לתועלת הציבור.
5. בית המשפט המחוזי עמד על חומרת העבירה בה הורשע המערער, וכן על פוטנציאל הפגיעה והסיכון שבה. צוין כי השלכת בקבוק תבערה מסווגת כעבירת נשק המחייבת ענישה מחמירה, קל וחומר כאשר היא בוצעה על רקע לאומני אידיאולוגי. בית המשפט היה ער לכך שמדובר בקטין, אך הוא ציין את ע"פ 5371/14 פלוני נ' מדינת ישראל (16.9.2014) כדי לעמוד על כך שגם כאשר מדובר בקטינים וכאשר מעשי העבירה חמורים במיוחד, שיקולי השיקום עלולים לאבד את מעמד הבכורה. כמו כן ציין בית המשפט, כי המלצת שירות המבחן אינה מחייבת.
6. במכלול השיקולים, בית המשפט המחוזי נתן את דעתו לחומרת העבירה ולעונש שנגזר על קטין נוסף שהיה מעורב בפרשה (עשרה חודשי מאסר בפועל, עונש אשר כלל עונש בגין התפרעות). לקולה, התחשב בית המשפט בגילו הצעיר של המערער; בכך שהוא לא היה מעורב בהכנת בקבוק התבערה; בעברו הפלילי הנקי; לכך שבפועל לא נגרם נזק; לנטילת האחריות והחיסכון בזמן שיפוטי; לכך שהמערער שהה במעצר ולאחר מכן גם במעצר בית; וכן נסיבותיו האישיות כפי שפורטו בתסקיר. על כן, גזר בית המשפט המחוזי את דינו של המערער כאמור.
- הערעור
7. המערער סבור כי בית המשפט המחוזי התעלם ממספר נסיבות לקולה שיש לזקוף לטובתו: הודאתו כבר בחקירה המשטרתית; גילו הצעיר מאוד; חלקו באירוע בכך שהוא לא זה שהכין את בקבוק התבערה; היעדר עבר פלילי; פרק הזמן בו שהה במעצר; תסקיר שירות המבחן החיובי; והעונשים שהוטלו על הקטין הנוסף בפרשה וכן על יוסף - 12 חודשי מאסר.
- תסקירי שירות מבחן נוספים ודיונים בבית משפט זה
8. ביום 22.1.2015 הוגש לנו תסקיר שירות מבחן עדכני בעניין המערער, ממנו עולה כי המערער החל לעבוד בעבודות שיפוצים וגבס, וכי מעסיקו מעריכו כעובד חרוץ המעוניין ללמוד ולהתפתח מבחינה מקצועית. כן הביע המעסיק עניין בלהמשיך להעסיקו כדרך קבע. עוד נמצא כי המערער השתלב בפעילות של עמותת ימק"א, והוא מגלה מחויבות ורצינות בקבוצה. מנחת הקבוצה ציינה כי המערער הביע עניין בקורס הכשרה מקצועית בתחום של מכונאות רכב, וכי כיום מנסים לאתר עבורו קורס מתאים שימומן על ידי העמותה. אשר לעבירה, שירות המבחן התרשם כי המערער מביע

חרטה על מעשיו ובולטת אצלו המודעות לחומרתם. כן התרשם שירות המבחן, כי עם הזמן מתחדד יותר ויותר למערער הסיכון שטמון במעשיו והשלכותיהם. נמצא כי המערער עשה שינוי משמעותי בהתנהלותו, והוא מגלה כיום תפקוד תקין במישור המשפחתי, התעסוקתי והחברתי.

9. ביום 29.1.2015 התקיים הדיון הראשון בפני בית משפט זה, שבסופו ניתנה החלטה כי ההכרעה בערעור תעוכב על מנת לאפשר למערער להמשיך בהליך הטיפול בו הוא נתון. נקבע כי שירות המבחן יגיש תסקיר משלים.

10. ביום 1.4.2015, הוגש התסקיר המשלים, ממנו עולה כי המערער עדיין עובד בעבודות בניין ושיפוצים, אך לאחרונה הוא עושה זאת עם אחיו. אחיו תיאר כי המערער חרוץ ומעוניין ללמוד ולהתפתח מבחינה מקצועית, והוא מחויב לעבודתו. כן צוין, כי המערער משתמש במשכורת על מנת לעזור למשפחתו, והוא חש גאווה וביטחון על כך. אשר לפעילותו בעמותת "מק", נמצא כי המערער מגיע לכל המפגשים, משתף פעולה ומגלה מחויבות ורצינות. מנחת הקבוצה התרשמה כי המערער בנה קשרים טובים עם עמיתיו בקבוצה, והוא מפתח כישורי חיים טובים. שירות המבחן התרשם כי המערער עדיין לוקח אחריות על מעשיו ומפנים היטב את השלכותיהם. צוין כי המערער הודה שבשכונת מגוריו מתקיימים אירועים רבים של הפרעות סדר והוא בוחר שלא להשתתף בהם ואף נמנע מלצאת מביתו, לאחר שזיהה כי התפרעויות אלה מהוות גורם שעלול לסכנו. עוד התרשם שירות המבחן כי המערער רוצה לפתוח "דף חדש", ועם הזמן הוא מתקדם בכך יותר ויותר. כן צוין, כי המערער שומר על קשר עם שירות המבחן ומשתף פעולה בכל המפגשים. לסיום צוין שירות המבחן כי להערכתו מאסר בפועל יחבל בתהליך השיקומי של המערער שנמצא בשיאו, ועלול לפגוע בעתידו ולהכתימו כעברייני. על כן, המליץ שירות המבחן להמיר את עונש המאסר בפועל לעונש מאסר שירוצה בדרך של עבודות שירות, וכן להטיל עליו צו מבחן למשך חצי שנה.

11. ביום 4.5.2015 התקיים דיון נוסף בפניו, בו ביקש בא כוח המערער לאמץ את המלצת שירות המבחן. באת כוח המשיבה עמדה על הטלת עונש מאסר בפועל. בתום הדיון החלטנו כי הממונה על עבודות השירות יגיש חוות דעת בעניין המערער. ביום 3.6.2015 זו הוגשה ולפיה נמצא כי המערער מתאים לעבודות שירות.

דיון והכרעה

12. הלכה ידועה היא כי ערכאת הערעור אינה מתערבת בחומרת העונש שנקבעה על ידי הערכאה הדיונית אלא במקרים חריגים, גם לאחר תיקון 113 לחוק (ראו: ע"פ 3091/08 טרייגר נ' מדינת ישראל (29.1.2009); ע"פ 5931/11 עבדולייב נ' מדינת ישראל (22.10.2013); ע"פ 3931/13 באום נ' מדינת ישראל (10.6.2014)). לאחר עיון בגזר דינו של בית המשפט המחוזי; בנימוקי הערעור; בתסקירי שירות המבחן העדכניים; ולאחר שמיעת הצדדים לפנינו, הגענו למסקנה כי המקרה שלפנינו נמנה על אותם מקרים המצדיקים התערבות של בית משפט זה, וכי דין הערעור להתקבל.

13. בהתאם לסעיף 40 לחוק העונשין, בית המשפט רשאי לחרוג ממתחם העונש ההולם, אם מצא כי "הנאשם השתקם או כי יש סיכוי של ממש שישתקם". וכפי שנקבע, יש להצביע על פוטנציאל שיקומי גבוה (ע"פ 1903/13 עיאשה נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (14.7.2013)). כמו כן, ככל שעולה כי השמת הנידון מאחורי סורג ובריח עלולה לאיין את ההליך השיקומי או לפגוע בו באופן ניכר, יש לבכר את שיקולי השיקום (ראו: ע"פ 262/14 נאשף נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (22.1.2014)).

14. העונש שהשית בית המשפט המחוזי על המערער אינו חורג מרף הענישה המקובל. בית המשפט המחוזי שקל לקולה את נסיבותיו המיוחדות של המערער וקבע את עונשו כפי שקבע. אולם, לאור התסקירים המשלימים שנערכו לאחר מתן גזר דינו של בית המשפט המחוזי, ניכר כי קיים פוטנציאל שיקומי גבוה במיוחד אצל המערער אשר מצדיק סטייה מהמתחם שנקבע באופן שמצדיק את התערבות ערכאת הערעור.

עמוד 3

15. המערער נמצא בשלב מתקדם בטיפולו השיקומי. כמפורט בתסקירי שירות המבחן, המערער מחויב באופן מלא לקבוצה בה הוא לוקח חלק בעמותת ימק"א, ומביע רצון עז להתקדם מבחינה מקצועית. הוא מבין את חומרת מעשיו, ועושה כל שניתן על מנת להימנע מגורמי הסיכון, אף אם הדבר דורש ממנו שלא לצאת מביתו. כל הסובבים אותו מעריכים אותו בחיוב, ושני מעסיקיו מהתקופות האחרונות מביעים רצון להמשיך להעסיקו. בנוסף לכל זאת, מדובר בקטין. קטין אשר הפנים את הדברים שעשה ומשתף פעולה באופן מאוד לא שגרתי עם שירות המבחן. דומה כי קטיעת תהליך השיקום אותו הוא עובר כתוצאה מעונש שירות מאחורי סורג ובריח, כשברקע נסיבות חיי משפחתו הסובלת מעניינים רפואיים ומקשיים כלכליים, תוביל להידרדרות במצבו. אנו מתרשמים כי קיים סיכוי של ממש לשיקום מלא ומוצלח עבורו. אין אני מקלים ראש בחומרת העבירה שביצע ואנו ערים לכך כי היא בוצעה על רקע לאומני אידיאולוגי ולה פוטנציאל פגיעה גבוהה. אולם, בפנינו מקרה חריג בו התקדמותו של המערער, בכל תחומי חייו, מצדיק את התערבותנו. לכך מצטרפת המלצת שירות המבחן החוזרת להקל בעונשו, וכן התאמתו לביצוע עבודות שירות על פי חוות דעת הממונה.

16. לנוכח נסיבות אלה, מצאנו להקל עם המערער כאמור, ועל כן, הערער מתקבל במובן זה שעונשו של המערער יופחת בשלושה חודשים ויועמד על ששה חודשי מאסר שירוצו בדרך של עבודות שירות. כן, יועמד המערער בצו מבחן למשך חצי שנה, כהמלצת שירות המבחן. רכיב המאסר על תנאי יותר על כנו.

17. על המערער להתייצב לתחילת ריצוי עונשו ביום 4.11.2015 בגבעת התחמושת ברחוב זלמן שרגאי 5, ירושלים, לשם תחילת ריצוי עונשו בעבודות שירות.

18. עותק מפסק דינו זה יועבר לממונה על עבודות שירות.

ניתן ותוקן היום, כ"ג בסיון התשע"ה (10.6.2015).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט